

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/170/2024
Identifikačné číslo spisu:	7520206800
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7520206800.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O.. V. O., narodenej XX. M. XXXX, G.L., C. XXXX/XX (právnej nástupkyne pôvodného žalobcu L.. Š. R., narodeného XX. O. XXXX, zomrelého XX. V. XXXX), zastúpenej advokátom JUDr. Viktorom Sásfaiom, Košice, Mlynárska 15, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Chlumeckého 2, o náhradu škody, vedenej na Mestskom súde Košice, č.k. K3-16C/137/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. júla 2024 sp. zn. 6Co/26/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. júla 2024 sp. zn. 6Co/26/2024 vo výrokoch I. a III. z r u š u j e a vec mu v uvedenom rozsahu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Mestského súdu Košice z 21. októbra 2024 č. k. K3-16C/137/2020-288 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Zb. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Mestského súdu Košice (ďalej aj „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) z 21. decembra 2023 č.k. K3-16C/137/2020-209 (v poradí tretí) vo vyhovujúcom výroku I., ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 332.405,86 eura s 9 % úrokom z omeškania ročne od 12. januára 2010 do zaplatenia, všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku III. o náhrade trov konania (výrok I.), odmietol odvolanie proti výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti (výrok II.), žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že právny predchodca žalobkyne (pôvodný žalobca L.. Š.H. R.) na základe zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z 29. júna 1999 požičal dlžníkovi Nábytkové hrany a vlysy s.r.o. (ďalej aj „dlžník alebo NHV s.r.o.“) sumu 7.494.000 Sk (248.755,23 eura). Na zabezpečenie tejto pohľadávky došlo jednak k uznaniu záväzku dlžníka do notárskej zápisnice M.. W. U. N 84/99, Nz 76/99 a tiež k uzavretiu záložnej zmluvy, ktorou dlžník založil v prospech právneho predchodcu žalobkyne nehnuteľnosti vo svojom vlastníctve, zapísané

na liste vlastníctva (ďalej „LV“) č. XXXX, pre katastrálne územie Jasov ako parc. č. XXXX, XXXX/X-XX vrátane pozemkov a budov na nich. Návrh na vklad bol podaný dňa 10. decembra 1999 na Okresnom úrade Košice-okolie, katastrálnom odbore (ďalej aj „katastrálny úrad“). Katastrálny úrad bez akéhokoľvek právne relevantného dôvodu rozhodol o povolení vkladu až po viac ako roku od podania návrhu, a to 30. januára 2001. Keďže k povoleniu vkladu došlo až po vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka (ku ktorému medzičasom po podaní návrhu na vklad došlo), a to uznesením Krajského súdu v Košiciach z 22. novembra 2000 sp. zn. 2K 182/00, na protest prokurátora katastrálny úrad rozhodnutím zo 16. októbra 2001 zrušil rozhodnutie o povolení vkladu z 30. januára 2001 a na základe toho vymazal v časti „C“ LV č. XXXX, katastrálne územie M. ťarchu pre záložného veriteľa. Právny predchodca žalobkyne uzavrel s dlžníkom NHV s.r.o. dňa 01. decembra 1999 dodatok č. 1 k zmluve o poskytnutí finančných prostriedkov z 29. júna 1999, v ktorom sa účastníci dohodli na navýšení požičanej sumy o 600.000 Sk (19.916,35 eura), čím dlžná suma vzrástla na 8.094.000 Sk (268.671,58 eura) a dohodli sa na splácaní dlžnej sumy tak, že dlžník vždy po uplynutí 6-ich mesiacov vráti 1/10 istiny, t.j. 809.400,- Sk (26 867,16 eur) s tým, že posledná splátka pôžičky je splatná uplynutím 60 mesiacov odo dňa účinnosti tohto dodatku. Správca konkurznej podstaty poprel pohľadávku žalobcu v konkurznom konaní a Dohodou z 21. marca 2001 odstúpil od kúpnej zmluvy, na základe ktorej dlžník nadobudol nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, pre katastrálne územie M. a tieto sa dostali do vlastníctva pôvodného vlastníka, t.j. Rádu premonštrátov, Opátstvo Jasov. Na strane okresného úradu išlo podľa prvoinštančného súdu o nesprávny úradný postup podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánov štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), ktorým spôsobil pôvodnému žalobcovi škodu v tom, že nemohol svoju pohľadávku zákonným spôsobom zabezpečiť záložným právom a túto uspokojiť realizáciou záložného práva na nehnuteľnosť dlžníka alebo ktoréhokoľvek iného následného vlastníka, prípadne aj oddeleným uspokojením v konkurznom konaní z výťažku predanej nehnuteľnosti, a tým natrvalo stratil akúkoľvek možnosť uspokojiť svoju pohľadávku, čo i len čiastočne a vznikla mu škoda na nevymožiteľnej pohľadávke v sume 7.494.000 Sk (248.755,23 eura) z titulu nevrátenej pôžičky a z jej príslušenstva v úhrnnej sume 10.793.472 Sk (358.277,63 eura), za ktorú zodpovedá žalovaná.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania a jeho vyhodnotenia v znení jeho doplnenia v intenciách obsiahnutých v skoršom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle § 1 a § 18 zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s § 27 ods. 1, ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), podľa § 21 písm. e) zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení účinnom od 1. januára 2002, podľa § 32 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „katastrálny zákon“) a podľa § 48 ods. 1, 2 a § 517 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.3. Na základe doplneného dokazovania súd prvej inštancie konštatoval, že nebola zistená žiadna prekážka brániaca katastrálnemu úradu rozhodnúť o návrhu právneho predchodcu žalobkyne v zákonom stanovenej lehote, t.j. do 10. januára 2000. Uzavrel, že pre jednostranné odstúpenie od kúpnej zmluvy zo strany Rádu premonštrátov Opátstvo Jasov voči NHV s.r.o. Jasov neboli splnené zákonné predpoklady v zmysle § 48 ods. 1 a § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Aj keď doručenie odstúpenia od zmluvy z 27. decembra 1999 konateľovi NHV s.r.o. dňa 03. januára 2000 bolo preukázané, v konaní nebolo preukázané doručenie a ani zaslanie výzvy na plnenie v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka v dodatočne určenej lehote 14 dní od doručenia výzvy z 27. septembra 1999 dlžníkovi NHV s.r.o. a nebol predložený ani iný dôkaz preukazujúci, že táto výzva sa dostala do dispozičnej sféry NHV s.r.o. Z týchto dôvodov neboli splnené podmienky pre účinné odstúpenie od zmluvy zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda že by NHV s.r.o. ani v dodatočnej primeranej lehote, poskytnutej mu Rádom premonštrátov, nesplnila svoj dlh, s plnením ktorého bola v omeškaní. Rád premonštrátov doručil katastrálnemu úradu ďalšie odstúpenie od zmluvy z 02. februára 2000, ktorého doručenie spoločnosti NHV s.r.o. preukázané nebolo. Dôkazom o neúčinnom odstúpení od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 (i z 02. februára 2000) bolo uzavretie dohody medzi Rádom premonštrátov a správcom konkurznej podstaty o odstúpení od zmluvy v konkurznom konaní dňa 21. marca 2001. Za preukázanú považoval súd prvej inštancie aj príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a vznikom škody, pretože nebyť nesprávneho úradného postupu, ku škode na majetku právneho

predchodcu žalobkyne by nedošlo. Ak by bol vklad záložnej zmluvy v zákonom stanovenej lehote povolený, právny predchodca žalobkyne by vymohol svoju pohľadávku pri realizácii záložného práva podľa § 151a a nasl. Občianskeho zákonníka bez ohľadu na to, k akým zmenám by následne došlo, pretože tieto by nemali vplyv na realizáciu záložného práva. Právny predchodca žalobkyne by mal možnosť uspokojiť svoju pohľadávku v konkurznom konaní ako oddelený veriteľ, a to aj po odstúpení od kúpnej zmluvy, teda ak vlastníkom nehnuteľnosti by už nebol úpadca, ale pôvodný vlastník. V zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 328/1990 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení účinnom od 01. augusta 2000 totiž do konkurznej podstaty patril aj majetok, ktorým dlžník zabezpečil svoj záväzok. V prípade povolenia vkladu záložnej zmluvy by na vymozenie pohľadávky nemalo vplyv následné vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že okolnosť, že úpadca nedisponoval iným majetkom, nepredstavuje okolnosť, ktorú by bolo možné považovať za príčinu nevymožiteľnosti pohľadávky. Predmetné nehnuteľnosti mali hodnotu prevyšujúcu hodnotu zabezpečenej pohľadávky (podľa znaleckých posudkov 20.887.185 Sk, resp. 11.352.266 Sk). Vplyv nesprávneho úradného postupu na zmenšenie majetku právneho predchodcu žalobkyne bol podľa názoru súdu prvej inštancie priamy a bezprostredný a nesprávny úradný postup Okresného úradu Košice-okolie predstavuje hlavnú, priamu a bezprostrednú príčinu vzniku škody právneho predchodcu žalobkyne nevymožiteľnosti jeho pohľadávky. S poukazom na uvedené prvoinštančný súd vyhovel žalobe v časti o zaplatenie sumy 332.405,86 eura (10.014.059 Sk), ktorá predstavuje pohľadávku, ktorá by právnym predchodcom žalobkyne bola aj reálne vymožiteľná v konkurznom konaní, v ktorom by jej právny predchodca mal postavenie oddeleného veriteľa, a to s poukazom na hodnotu nehnuteľností, vo vzťahu ku ktorým bolo zriadené záložné právo. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol s odôvodnením, že vznik škody v prevyšujúcej časti nebol v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom. Žalobkyni priznal aj úroky z omeškania zo sumy 332.405,86 eura vo výške 9 % ročne od 12. januára 2010 do zaplatenia a v prevyšujúcom rozsahu úrokov z omeškania žalobu zamietol ako nedôvodnú vychádzajúc zo záveru, že škoda vznikla jej právnemu predchodcovi až vtedy, keď bola definitívne vylúčená možnosť uspokojenia jeho pohľadávky a v tomto okamihu bol zrejmý aj rozsah škody. Konkurzné konanie vedené na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2K/182/00 bolo právoplatne skončené dňa 11. januára 2010, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o zrušení konkurzu.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP. Keďže žalobkyňa bola v konaní úspešná v rozsahu 92,78 % a neúspešná v rozsahu 7,22 %, jej celkový pomer úspechu predstavuje 85,56 % a v tomto rozsahu súd priznal žalobkyni proti žalovanej náhradu trov celého konania.

2. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku I. uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ustanovenia § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, riadiac sa pritom vysloveným právnym názorom Krajského súdu v Košiciach v uznesení z 31. augusta 2015 sp. zn. 6Co/103/2015 a v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2015 sp. zn. 3MCdo/21/2011, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a neboli zistené žiadne porušenia procesných práv ani vady procesných podmienok, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie v spore. Správne, podrobné, zákonu zodpovedajúce a presvedčivé boli aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil a na tieto odkázal (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Odvolanie žalovanej proti zamietavému výroku II. odvolací súd odmietol podľa § 386 písm. b) CSP, keďže žalovaná nebola osobou oprávnenou na podanie odvolania proti tomuto výroku, ktorým bolo rozhodnuté v jej prospech (§ 359 CSP).

2.1. V súvislosti s jednotlivými odvolacími námietkami odvolací súd najskôr uviedol, že žalovaná v odvolaní v podstatnej časti len opakovala argumenty uvádzané v prvoinštančnom konaní, s ktorými sa ale súd prvej inštancie náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, a preto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozsudku v napadnutej časti a neumožňovali prijať iné závery.

2.2. K argumentácii žalovanej o nepreukázaní nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Košice-okolie v súvislosti s rozhodovaním o návrhu právneho predchodcu žalobkyne na vklad záložnej zmluvy, keďže prekážkou brániacou katastrálneho úradu rozhodnúť o tomto návrhu v zákonom stanovenej lehote malo byť oznámenie Rádu premonštrátov o odstúpení od kúpnej zmluvy, ktoré bolo doručené

okresnému úradu dňa 11. januára 2000 spolu s doručenkou od NHV s.r.o., zo dňa 3. januára 2000 s podpisom konateľa spoločnosti M. M.V., odvolací súd uviedol, že na základe doplneného dokazovania súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že odstúpenie Rádu premonštrátov z 27. decembra 1999 od kúpnej zmluvy, je v zmysle § 48 ods. 1 v spojení s § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatné, a to napriek tomu, že odstúpenie od zmluvy bolo doručené konateľovi NHV s.r.o. Dôvodom neplatnosti bolo nesplnenie zákonných podmienok v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď v konaní nebolo preukázané, že Rád premonštrátov vyzval NHV s.r.o. na úhradu kúpnej ceny, s ktorou bol v omeškaní, v dodatočnej primeranej lehote. Takouto výzvou na plnenie pred odstúpením od zmluvy mala byť výzva na zaplatenie splátok kúpnej ceny nehnuteľností zo dňa 27. septembra 1999 (ktorá je súčasťou konkurzného spisu), avšak žalovaná nepreukázala nielen doručenie tejto výzvy NHV s.r.o., ale ani len jej odoslanie, z čoho by bolo možné vyvodiť, že sa dostala do dispozičnej sféry NHV s.r.o. Iné výzvy na zaplatenie splátok kúpnej ceny nehnuteľností s poskytnutím dodatočnej primeranej lehoty kupujúcemu NHV s.r.o. v konaní preukázané neboli. Vzhľadom na skutočnosť, že odstúpenie Rádu premonštrátov Opátstvo Jasov od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 nebolo platné, navyše doručené katastrálnemu úradu až deň nasledujúci po uplynutí 30 dňovej lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad (11. januára 2000), nebolo prekážkou pre rozhodnutie o povolení vkladu, ako k tomuto záveru správne dospel aj súd prvej inštancie. Odvolací súd konštatoval, že prekážkou pre povolenie vkladu záložnej zmluvy nebolo ani odstúpenie od zmluvy z 2. februára 2000, keďže doručenie tohto odstúpenia jeho adresátovi - NHV s.r.o. Jasov alebo jeho konateľovi M. M. v konaní preukázané nebolo. K účinnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy teda došlo až na základe dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy z 21. marca 2001 medzi správcom konkurznej podstaty NHV s.r.o. Jasov a Rádcom premonštrátov a až na základe tejto dohody došlo k zmene zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľností na LV č. 1296 katastrálne územie Jasov. Za nenáležitú považoval odvolací súd poukazovanie žalovanej na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júla 2011 sp. zn. 6Sžo/229/2010 a na súdne konanie na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 11C/26/2000.

2.3. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalovanej, že prvoinštančný súd sa nezaoberal otázkou, či priamou príčinou nevymožiteľnosti pohľadávky právneho predchodcu žalobkyne v konkurznom konaní nebola práve skutočnosť, že správca konkurznej podstaty NHV s.r.o. uzavrel s Rádcom premonštrátov Opátstvo Jasov dňa 21. marca 2001 dohodu o odstúpení od kúpnej zmluvy, ktorou NHV s.r.o. nadobudol majetok, ktorý do tej doby bol súčasťou konkurznej podstaty. Odvolací súd uviedol, že v zmysle jeho právneho názoru prezentovaného v zrušujúcom uznesení z 31. augusta 2015 sp. zn. 6Co/103/2015 a v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2015 sp. zn. 3MCdo/21/2011 bolo úlohou prvoinštančného súdu ustáliť, čo bolo priamou, bezprostrednou príčinou vzniku škody právnenému predchodcovi žalobkyne, t.j. čo bolo priamou príčinou nevymožiteľnosti jeho pohľadávky v konkurznom konaní, či to bol tvrdý nesprávny úradný postup alebo nedostatok majetku v konkurznej podstate, z ktorého by bolo možné uspokojiť právneho predchodcu žalobkyne ako veriteľa v rámci rozvrhového konania, ktorý stav nastal aj v dôsledku odstúpenia od zmluvy dohodou zo dňa 21. marca 2001. Súd prvej inštancie na základe doplneného dokazovania dospel k správne záveru, že hlavnou príčinou nevymožiteľnosti pohľadávky právneho predchodcu žalobkyne v konkurznom konaní bol nesprávny úradný postup katastrálneho úradu, lebo nebyť nesprávneho úradného postupu, právny predchodca žalobkyne mohol uspokojiť svoju pohľadávku v konkurznom konaní ako oddelený veriteľ, a to aj po odstúpení od kúpnej zmluvy dohodou zo dňa 21. marca 2001, teda ak vlastníkom nehnuteľnosti by už nebol úpadca, ale pôvodný vlastník ako subjekt odlišný od úpadcu. V prejednávanom spore ide o situáciu, že pohľadávka nebola zabezpečená záložným právom práve z dôvodu nesprávneho úradného postupu, čo malo rozhodujúci vplyv na nemožnosť uspokojiť pohľadávku v následne vyhlásenom konkurznom konaní. Odvolací súd ďalej uviedol, že majetok právneho predchodcu žalobkyne sa síce nezmenšil priamo nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu, ale tento nesprávny úradný postup bol tým v reťazci príčin, ktorý neodvratne viedol k spôsobeniu škody, t.j. k nemožnosti právneho predchodcu žalobkyne vymôcť svoju pohľadávku ako oddelený veriteľ v konkurznom konaní. Z hľadiska zmenšenia majetku právneho predchodcu žalobkyne bol teda nesprávny úradný postup rozhodujúcou skutočnosťou. K zmenšeniu majetku právneho predchodcu žalobkyne síce došlo v konečnom dôsledku z dôvodu, že jeho pohľadávka nebola uspokojená v konkurznom konaní pre nedostatok majetku, avšak dôvodom neuspokojenia jeho pohľadávky v konkurznom konaní bola práve tá skutočnosť, že nebolo zapísané záložné právo k

nehnutelnosti, ktorá tvorila konkurznú podstatu a z ktorej by právny predchodca žalobkyne bol nepochybne uspokojený ako oddelený veriteľ vzhľadom na jej hodnotu ustálenú znaleckými posudkami, ak by bolo v zákonnej lehote resp. do vyhlásenia konkurzu vyhovené jeho návrhu na vklad záložného práva. Odvolací súd dospel k záveru, že až do vyhlásenia konkurzu katastrálnemu úradu nebránili žiadne okolnosti rozhodnúť o povolení návrhu na vklad záložného práva - touto okolnosťou nebolo ani doručenie jednostranného odstúpenia od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999, ako aj z 2. februára 2000, ktoré nemali za následok, že vlastníkom zálohu by nebol dlžník právneho predchodcu žalobkyne, t.j. NHV s.r.o. V prípade dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy medzi správcom konkurznej podstaty úpadcu a Rádom premonštrátov z 21. marca 2001, táto skutočnosť mala za následok, že nehnuteľnosť prestala byť súčasťou konkurznej podstaty práve z dôvodu, že nebol povolený vklad záložného práva k tejto nehnuteľnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno dospieť k záveru, že by sa majetok právneho predchodcu žalobkyne zmenšil v dôsledku pridruženia ďalšej skutočnosti - vyhlásenia konkurzu, pretože nebyť nesprávneho úradného postupu katastrálneho úradu, právny predchodca žalobkyne by svoju pohľadávku uspokojil v konkurznom konaní ako oddelený veriteľ, a to bez ohľadu na dohodu o odstúpení od kúpnej zmluvy. Preto považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že tá okolnosť, že úpadca nedisponoval iným majetkom, nepredstavuje okolnosť, ktorú by bolo možné považovať za príčinu nevymožiteľnosti pohľadávky právneho predchodcu žalobkyne.

2.4. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Žalovanému, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP, majúci za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia vzťahu príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, resp. orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Navrhla dovolaciemu súdu, aby zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (právoplatný vo výroku I. a III. dňa 09. augusta 2024 a vykonateľný dňa 10. septembra 2024) tak, že žalobu zamietne, alternatívne aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Žalovaná uviedla, že z rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky vyplýva, že bez ohľadu na skutkové okolnosti individuálnej právnej veci (t. j. bez ohľadu na to, v čom malo spočívať protiprávne konanie a v čom mala spočívať škoda) nezákonné rozhodnutie orgánu štátu, resp. orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávny úradný postup, prípadne protiprávny úkon musí byť priamou, bezprostrednou a nesprostredkovanou príčinou škody (bez ohľadu na to, či ide o skutočnú škodu alebo ušlý zisk); nestačí, ak je iba sprostredkovanou príčinou škody. Podľa žalovanej nie je žiadny rozumný dôvod (resp. súd taký dôvod neuviedol), kvôli ktorému by sa mal pojem „príčinnej súvislosti“ vykladať určitým spôsobom vo veci uplatňovania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, alebo dokonca len v právnej veci žalobcu a iným spôsobom vo všetkých ostatných prípadoch uplatňovania práva na náhradu škody. Že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný a neprerušovaný aj v prípadoch absolútnej objektívnej zodpovednosti za škodu, aby bola daná príčinná súvislosť medzi určitou právnou skutočnosťou (ako príčinou) a škodou, zdôraznil Najvyšší súd Slovenskej republiky už v niekoľkých rozhodnutiach (napr. sp. zn. 3Cdo/32/2007, sp. zn. 1Cdo/129/2008). Z jeho rozhodovacej praxe tiež vyplýva, že štát nezodpovedá „automaticky“ za každú ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére určitej fyzickej osoby alebo právnickej osoby po vydaní nezákonného rozhodnutia orgánu štátu alebo po nesprávnom úradnom postupe. V prejednávanej veci teda bolo potrebné podľa žalovanej posúdiť, či namietané pochybenia správneho orgánu boli priamou, bezprostrednou a nesprostredkovanou príčinou škody a či škoda bola spôsobená len (iba) namietanými pochybeniami správy katastra, t.j. či by škoda, ktorej náhrady sa žalobkyňa domáha, vznikla aj keby nedošlo k vyhláseniu konkurzu.

3.2. Dovolateľka namietala nesprávne posúdenie absencie príčinnej súvislosti v prejednávanej veci (v bodoch 57., 58., 60., 65. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2007 sp. zn. 3Cdo/ 32/2007, v ktorom najvyšší súd dospel k záveru, že nie je daná príčinná súvislosť medzi preukázaným nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v nedodržaní lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad a škodou; Najvyšší súd Slovenskej

republiky považoval za rozhodné, že majetok subjektu, ktorý si uplatňoval právo na náhradu škody, by sa nezmenšil, ak by nedošlo k zmene zákonnej úpravy dane z nehnuteľností. Žalovaná mala za to, že ak Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o neexistencii príčinnej súvislosti medzi namietaným nesprávnym úradným postupom a zmenšením majetku žalujúceho subjektu vo vyššie uvedenej právnej veci (hoci skutočnosť rozhodná pre zmenšenie majetku žalujúceho subjektu nastala až po nesprávnom úradnom postupe), ani v prejednávanej veci nie je možné dospieť k záveru o existencii príčinnej súvislosti len s konštatovaním, resp. z napadnutého rozsudku nevyplýva zistenie priameho vplyvu úradného postupu na zmenšenie majetku žalobcu, ba priam naopak, je preukázané, že priamy vplyv na zmenšenie jeho majetku malo vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka a nemožnosť uspokojiť pohľadávku z konkurznej podstaty z dôvodu nedostatku majetku spôsobeného odstúpením od kúpnej zmluvy správcom konkurznej podstaty. Aj v prejednávanej veci namietaným pochybením správneho orgánu predchodcovi žalobcu ešte žiadna škoda nevznikla. Až pridruženie ďalšej (správnym orgánom nezapríčinennej) skutočnosti, a to vyhlásenia konkurzu, mohlo viesť v konečnom dôsledku k vzniku škody, teda v konaní nebolo nijakým spôsobom preukázané, že na „predávajúceho“ (zrejmy omyl dovolateľa, poznámka dovolacieho súdu, správne má byť dlžníka NHV s.r.o. -záložcu) bol vyhlásený konkurz v dôsledku pochybení správneho orgánu. V tejto súvislosti žalovaná poukázala aj na rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 08. novembra 2011 sp. zn. 14Co 277/2011 a rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. mája 2018 sp. zn. 5Co/142/2017.

3.3. To, že odvolací súd (v bode 61. odôvodnenia rozsudku) sám konštatuje, že majetok právneho predchodcu žalobkyne sa nezmenšil priamo, nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu, predstavuje podľa názoru žalovanej odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 5Cdo/301/2009, z 30. júla 2008 sp. zn. 5Cdo/219/2007, z 29. marca 2007 sp. zn. 3Cdo/32/2007. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že nedodržanie lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad do katastra nehnuteľností môže mať za následok vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkované spôsobené práve a iba týmto postupom. Aj keď nedodržanie lehoty určenej podľa § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je procesný postup priečiaci sa zákonu nemôže správny orgán na úseku katastra, z dôvodu dopustenia sa tejto procesnej nesprávnosti zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania. Odvolací súd sa podľa názoru žalovanej odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ohľadom preukázania vzťahu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou. Opakovane poukázala na judikát z 29. marca 2007 sp. zn. 3Cdo/32/2007, ktorý rešpektujú vo svojich rozhodnutiach súdy Slovenskej republiky (napr. z 30. júla 2008 sp. zn. 5Cdo/219/2007 a z 27. októbra 2010 sp. zn. 5Cdo 301/2009, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/417/2009 zo dňa 11. februára 2010, alebo rozsudok Okresného súdu Žiar na Hronom sp. zn. 13C 115/2009 zo dňa 07. októbra 2009).

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a zákonný. Navrhla, aby dovolací súd v zmysle § 447 písm. f) CSP dovolanie žalovanej odmietol, nakoľko nie je odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom a dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 CSP; alebo aby dovolanie v zmysle § 448 CSP zamietol v celom rozsahu, a aby v oboch prípadoch priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna

úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

12. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolať je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

13. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

14. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu

a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu, názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

14.1. S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo 129/2017). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

15. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

16. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

17. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

18. Dovolateľka vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatneného v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietala nesprávne právne posúdenie v otázke „preukázania vzťahu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu spočívajúcim v nedodržaní lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad do katastra nehnuteľností a škodou“, čím sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

20. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP; relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VOBdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

21. V okolnostiach preskúmvanej veci veci súdy nižších inštancií dospeli k záveru, že v danom prípade hlavnou príčinou nevymožiteľnosti pohľadávky právneho predchodcu žalobkyne v konkurznom konaní bol predchádzajúci nesprávny úradný postup katastrálneho úradu (spočívajúci v nedodržaní zákonnej lehoty na vklad právneho úkonu), nebyť ktorého, právny predchodca žalobkyne mohol uspokojiť svoju pohľadávku v konkurznom konaní ako oddelený veriteľ, a to aj po odstúpení od kúpnej zmluvy dohodou zo dňa 21. marca 2001 na základe čoho došlo k spätnému prevodu nehnuteľností na pôvodného vlastníka Rád premonštrátov, Opátstvo Jasov. Z dôvodu nesprávneho úradného postupu, pohľadávka právneho predchodcu žalobkyne nebola zabezpečená záložným právom (hoci uskutočnený právny úkon - záložná zmluva mala takýto účinok vyvolať), práve čo malo podľa tak súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu rozhodujúci, priamy vplyv na nemožnosť uspokojiť pohľadávku v následne vyhlásenom konkurznom konaní.

22. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. je koncipovaná ako objektívna zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemožno zbaviť. Je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch podmienok: 1. nesprávny úradný postup štátneho orgánu, 2. vznik škody a 3. príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Pre správne právne posúdenie zisteného skutkového stavu v danej veci bolo potrebné posúdiť, či sú splnené všetky vyššie uvedené predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za vznik škody.

23. Pri riešení dovolateľkou nastolenej otázky (v bode 18. tohto rozhodnutia), a to príčinnej súvislosti medzi nedodržaním lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad a vznikom škody dovolací súd vychádzal z existujúcej a ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, v zmysle ktorej (viď judikát R 28/2008) „Nedodržanie lehoty určenej v § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je jednoznačne procesný postup priečiaci sa zákonu. Tento nesprávny úradný postup môže mať za následok vznik zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkovane spôsobené práve (iba) týmto postupom. Ak katastrálny úrad nerozhodne o návrhu na vklad v určenej lehote, nemôže len z titulu dopustenia sa uvedenej procesnej

nesprávnosti (bez ďalšieho) zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade, do rozhodnutia o vklade, a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2007, sp. zn. 3Cdo 32/2007).

23.1. Obdobne podľa záverov rozsudku Najvyššieho súdu SR z 30. júla 2009, sp. zn. 1Cdo/129/2008 „úradný postup katastrálneho úradu pri nakladaní s listinou o odvolaní plnomocenstva udeleného splnomocnencom na disponovanie s nehnuteľnosťou nie je v súlade so zákonom, ak katastrálny úrad nezabezpečil, aby sa táto listina stala súčasťou príslušného katastrálneho spisu (bez ohľadu na to, že bola katastrálnemu úradu predložená ešte pred podaním návrhu na vklad do katastra)..... samotným týmto nesprávnym úradným postupom ešte žalobkyni škoda nevznikla. Príčinou vzniku žalobkyňou tvrdenej škody bolo až rozhodnutie katastrálneho úradu o povolení vkladu kúpnej zmluvy z 5. mája 2003 do katastra. Ku vzniku škody teda nedošlo bezprostredne, neprerušene, priamo nesprávnym úradným postupom žalovaného, ale až ním následne vydaným (nezákonným) rozhodnutím, v dôsledku čoho nemožno založiť zodpovednosť žalovaného za škodu podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb“.

23.2. V rozhodnutí z 27. októbra 2010 sp. zn. 5Cdo/301/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky závery zhora citovaných rozhodnutí zopakoval („...že len samotným nesprávnym úradným postupom ešte škoda nevzniká...“), pričom okrem iného uviedol, že atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu. Nedodržanie lehoty určenej § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je jednoznačne procesný postup priečiaci sa zákonu. Na druhej strane ale nemožno prehliadať, že tento postup môže mať za následok vznik zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkované spôsobené práve (iba) týmto postupom. Ak katastrálny úrad nerozhodne o návrhu na vklad v určenej lehote, „nemôže len z titulu dopustenia sa uvedenej procesnej nesprávosti (bez ďalšieho) zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade, do rozhodnutia o vklade, a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania“ (porovnaj obdobne tiež rozsudok najvyššieho súd z 30. júla 2008 5Cdo/219/2007).

24. Z postupného sledu jednotlivých skutkových okolností danej veci je zrejmé, že návrh na vklad záložného práva bol podaný dňa 10. decembra 1999, pričom katastrálny úrad o ňom rozhodol až po viac ako roku od jeho podania, a to dňa 30. januára 2001 a až po tom ako bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz. Na protest prokurátora katastrálny úrad rozhodnutím zo 16. októbra 2001 zrušil rozhodnutie o povolení vkladu z 30. januára 2001 a na základe toho vymazal v časti „C“ LV č. XXXX, katastrálne územie M. Ľarchu pre záložného veriteľa. Medzičasom deň po uplynutí zákonnej lehoty na povolenie vkladu dňa 11. januára 2000 bolo katastrálnemu úradu doručené oznámenie Rádu premonštrátov (t.j. pôvodného vlastníka) o odstúpení od kúpnej zmluvy, spolu s doručenkou od NHV s.r.o., zo dňa 3. januára 2000 s podpisom konateľa spoločnosti M. M.. Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) dospel k záveru, že odstúpenie Rádu premonštrátov z 27. decembra 1999 od kúpnej zmluvy, je v zmysle § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatné, a to pre nesplnenie zákonných podmienok v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď v konaní nebolo preukázané, že Rád premonštrátov vyzval NHV s.r.o. na úhradu kúpnej ceny, s ktorou bol v omeškaní, v dodatočnej primeranej lehote.

25. Otázkou ako má postupovať katastrálny odbor, ak je mu doručené oznámenie zmluvnej strany o jej odstúpení od zmluvy počas konania o návrhu na vklad sa tiež už zaoberala judikatúra najvyššieho súdu. Podľa právnej vety judikátu R 81/2014 „Platným odstúpením od zmluvy sa zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti od začiatku zrušuje (ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak). Týmto zrušením zaniká právny titul, na základe ktorého nadobúdateľ získal vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Medzi účastníkmi je po zrušení zmluvy z hľadiska obligračných a vecnoprávných účinkov taký právny stav, ako keby k uzavretiu zmluvy nedošlo. Vlastnícke právo prevodcu sa obnovuje

zo zákona. Táto zmena sa do katastra nehnuteľností zapisuje záznamom. Predpokladom takéhoto obnovenia vlastníctva prevodcu je však skutočnosť, že vlastníctvo dotknutej nehnuteľnosti nebolo pred odstúpením od zmluvy dobromyseľne nadobudnuté treťou osobou ... Existenciu sporu o platnosť odstúpenia od zmluvy musí správa katastra skúmať obligatórne, a to jednak z dôvodu, že len platné odstúpenie od zmluvy vyvoláva príslušné právne účinky, ako i s prihliadnutím na závažnosť zásahu týchto účinkov do vlastníckeho, resp. vecnoprávneho stavu. Pokiaľ vznikne spor o platnosť odstúpenia od zmluvy, jedná sa o občianskoprávny spor, ktorý je oprávnený rozhodnúť jedine súd“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júla 2011, sp. zn. 6Sžo/229/2010).

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie uvedenom rozsudku (judikáte) vysvetlil, ako má postupovať katastrálny odbor, ak je mu doručené oznámenie zmluvnej strany o jej odstúpení od zmluvy počas konania o návrhu na vklad (t. j. pred vydaním rozhodnutia o povolení vkladu) ako aj po vydaní rozhodnutia o povolení vkladu. Zo stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že katastrálny odbor má zmluvnej strane dotknutej odstúpením od zmluvy (ďalej aj len „dotknutá strana“) určiť primeranú lehotu na to, aby sa mohla vyjadriť k odstúpeniu od zmluvy a ak platnosť odstúpenia od zmluvy neuznáva, aby mohla podať príslušnú žalobu na súd a podanie žaloby preukázať katastrálnemu odboru. Ak totiž dotknutá strana namietne neplatnosť odstúpenia od zmluvy, vzniká spor a to spor o (ne)platnosť odstúpenia od zmluvy, ktorý katastrálny odbor nemá právomoc rozhodnúť ... “V intenciách právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má teda katastrálny odbor určiť dotknutej strane primeranú lehotu na predloženie svojho vyjadrenia k odstúpeniu druhej zmluvnej strany od zmluvy (ďalej aj len „vyjadrenia“), resp. na podanie príslušnej žaloby na súd (ďalej aj len „podanie žaloby“) a preukázanie podania žaloby katastrálnemu odboru. Lehota na predloženie vyjadrenia, resp. na podanie žaloby a preukázanie podania žaloby katastrálnemu odboru nie je stanovená žiadnym právnym predpisom. Je preto na uvážení katastrálneho odboru, aby v tomto smere určil primeranú lehotu (porovnaj stanovisko ÚGKK SR č. LPO/2023/000854-31/Ja zo dňa 31.01.2023). Takto prezentovaným názorom zodpovedá aj rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky. Podľa rozsudku Správneho súdu v Bratislave z 27. júna 2024 sp. zn. BA-5S/77/2020, ods. 24 „ak bolo orgánu katastra po vydaní rozhodnutia o povolení vkladu doručené odstúpenie od zmluvy, ktorého platnosť druhá strana akceptovala, či už výslovne alebo konkludentne, orgán katastra záznam vykoná. Pokiaľ však druhá zmluvná strana orgánu katastra oznámila, že odstúpenie od zmluvy považuje za neplatné, vzniká súkromnoprávny spor, na rozhodnutie ktorého je príslušný jedine súd a nie orgán katastra. A práve v takomto prípade musí orgán katastra vyzvať zmluvnú stranu, ktorá platnosť odstúpenia od zmluvy neuznáva, na podanie príslušnej žaloby na súd a do rozhodnutia súdu v zásade nemôže ukončiť konanie o zázname“.

26. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií je aj podľa najvyššieho súdu zrejmé, že k nesprávnemu úradnému postupu katastrálneho úradu v danej veci došlo, pretože nerozhodol v zákonom stanovenej lehote 30-dňovej lehote o vklade záložného práva v zmysle predloženej záložnej zmluvy. Napriek tomu ale zo sledu relevantných príčin a následkov vyplýva, že zmenšenie majetku právneho predchodcu žalobkyne nebolo spôsobené priamo nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu tak, ako to konštatoval odvolací súd. V uvedenom smere dovolací súd predovšetkým nemôže súhlasiť s tvrdením, že „až do vyhlásenia konkurzu katastrálnemu úradu nebránili žiadne okolnosti rozhodnúť o povolení návrhu na vklad záložného práva, pričom touto okolnosťou nebolo ani doručenie jednostranného odstúpenia od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999“. Práve naopak z judikátu R 81/2014 celkom jednoznačne vyplýva, že ak bolo katastrálnemu úradu pred vydaním rozhodnutia o povolení vkladu doručené oznámenie zmluvnej strany o jej odstúpení od zmluvy, ide o situáciu kedy musí vyčkať na rozhodnutie súdu za predpokladu, že predmetný právny úkon je medzi stranami sporný. Odvolací súd si nesprávne interpretoval závery vyslovené dovolacím súdom v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, v zmysle ktorých „neprihliadol na dôkazy vykonané ním v odvolacom konaní, najmä pokiaľ ide o dôkazy týkajúce sa odstúpenia od kúpnej zmluvy uzavretej medzi NHV s.r.o. a Rádcom premonštrátov, jednostranným úkonom Rádu premonštrátov, pričom toto odstúpenie zostalo neobjasnené....Pre posúdenie príčinnej súvislosti bolo (v ďalšom konaní) právne relevantné zistenie, kedy došlo k účinnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy medzi jej účastníkmi, čo je významné z hľadiska posúdenia vlastníctva nehnuteľností, tvoriacich predmet záložnej zmluvy“ tak, že

sa začal meritórne zaoberať dôvodnosťou odstúpenia od zmluvy so záverom o jeho neplatnosti. Takýto záver si ale katastrálny úrad nemohol sám vyvodiť, a preto mu to nemožno „vytknúť“ ako nesprávny úradný postup. V skutočnosti mu nič iné ako „čakať“ na rozhodnutie súdu o (ne)platnosti odstúpenia nezostávalo. Dovolaciemu súdu neuniklo, že takéto konanie bolo právnym predchodcom žalobkyne vyvolané, avšak v dôsledku späťvzatia žaloby bolo napokon zastavené (bod 6. rozsudku súdu prvej inštancie). Rovnako tak neuniklo pozornosti dovolacieho súdu, že samotné odstúpenie od kúpnej zmluvy bolo druhej zmluvnej strane pôvodným vlastníkom doručené dňa 3. januára 2000 (viď doručka od NHV s.r.o. s podpisom konateľa spoločnosti), teda ešte pred uplynutým lehoty na vklad záložnej zmluvy a pred rozhodnutím katastrálneho úradu. Za daného stavu priamy a bezprostredný vplyv na zmenšenie majetku veriteľa malo až vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka a nemožnosť uspokojiť pohľadávku z konkurznej podstaty z dôvodu nedostatku majetku spôsobeného odstúpením od kúpnej zmluvy správcom konkurznej podstaty. Vzhľadom na nie priame, ale sprostredkované pôsobenie nesprávneho úradného postupu dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade nebola daná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a tým zmenšením majetku žalobkyne (resp. jej právneho predchodcu), náhrady ktorej sa v spore domáhala.

27. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalovanej namietajúcej nesprávne posúdenie v otázke príčinnej súvislosti medzi nedodržaním lehoty na rozhodnutie o návrhu na vklad a vznikom škody je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch I. a III. zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

29. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej a výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo potrebné zrušiť aj naň nadväzujúce uznesenie Mestského súdu Košice z 21. októbra 2024 č. k. K3-16C/137/2020-288 (uznesenie o výške náhrady trov, vydané vyšším súdnym úradníkom), keďže išlo o rozhodnutia závislé od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP). Závislým výrokom pritom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.